

Universitätsbibliothek Paderborn

**D]rectoriu[m] co[n]=||cubinarioru[m] saluberrimu[m] quo
|| queda[m] stupe[n]da et quasi i[n]audita || pericula
q[ua...] apertissime resoluu[n]tur nedu[m] clericis aut
etia[m] laicis hoc || crimine ...**

Arnoldus <de Tongern>

Agrippine, 1509

VD16 A 3769

Ar[gumento]. Quinto. Multi simplices p[re]sertim laici bona ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34663

Foliū

Augustini etiā exponit q̄b̄ Aug^o. de neq̄ q̄s in homie malo sacra-
menta dei fugiat. id est inq̄t estimet peiora vel nulla. p̄pter h̄ tñ nō se-
q̄tur q̄ absq̄ necessitate posset ad ministratōem sacramēti z ex se-
quenti ad mortale nouū induci z puocari. Sicut a fili. usurarius
notori^o excōicatus nō ē inq̄tū malus fugiens q̄ nisi p̄pter ecclie ex-
cōmunicatōem in mutui acceptōe. eo q̄ mutui ab eo eque bonū ex-
tat. sicut sūa iusto recipiat. p̄pter h̄ tñ nō ē sibi absq̄ necessitate in ex-
igendo vsurā materia vsure offerēda vt supra q̄rto notabili patuit.
Nec ip̄e ꝛubinari^o inq̄tū mal^o p̄prie fugit. s̄ potius malū iustās
mortale qd̄ sibi si induceret imineret ab ip̄o fugatur

A Quinto. Multi simplices p̄sertim laici bona intentōe in-
ducūt ꝛubenarios ad celebrandū. z platos h̄ agere vidēt q̄
interdū idip̄m eis facere p̄suadent. durū valde eēt dicere q̄ tales pec-
carent z nō excusarent saltē p̄ ignorantia. Ddm̄ q̄uis in inducen-
do ꝛubinariū ad celebrandū eccliasici z ecclie cōsuras sciētes apli^o
q̄ laici peccēt. nihilomin^o p̄pter ius nature qd̄ obstat. ip̄i laici etiā
nō vident a pctō in h̄ excusandi. vñ be. Tho. vbi sup̄ dicens h̄c in-
ductōem de iure nature p̄hibitā sub pena pcti mortal. nō exceptit ab
hoc laicos. nec ad clericos tñ dictum h̄ restrinxit. Quia igit̄ lumē
naturalis rōnis sup̄ quo hec lex nature fundat cōmune est laicis si-
cut z clericis. Dicit em̄ be. Tho. p̄ 2°. q. xxi. q̄ lex nature est vna oim̄
qz p̄cepta eius sunt cōmunia tam imp̄fectis q̄ p̄fectis. hec ille. Tercio
co apte videtur ex quo in clerico nō inq̄tū clericus. sed inq̄tū
agit cōtra legem nature. hec inductio est pctm̄ q̄ etiā pctm̄ erit lai-
cis ꝛubinariū ad celebrandū inducere. Quāuis aut̄ intentio eo-
rum bona sit. h̄ tamē nō sufficit. qz de be. Tho. in. iiii. dist. xvj. ad bo-
nitatē p̄tutis nedū intentio boni finis req̄ritur. sed etiā req̄rit̄ debita
cōmensuratio circūstantiāz z mediū ad finem qualis nō est in p̄po-
sito. deficit em̄ h̄ idoneitas ministri. vñ s̄m Richar. in. iiii. dist. xxiij.
sicut nō est dign^o ministrare regi terreno q̄ inimic^o eius ē. ita nec ido-
neus minister regi eterno. q̄ in pctō p̄ qd̄ inimic^o ei^o cōstituit̄ manet.
hec ille. put̄ q̄liter inducens vt supra in notabilibz patz de ꝛubina-
rio p̄sumere h̄z. Unde sicut patz p̄ dñm̄ Anthoninū in tertia parte
ti. xiiij. c. xvj. q̄ cōsulentes q̄ indignus vt est ꝛubinari^o ordinē pec-
cant mortalr̄ sicut ordinans. Quis bona sit eoz intentio. ita h̄ dñm̄
de cōsulentibz seu inducentibz eundē ꝛubinariū ad ordinis executio-
nem vbi malus pctm̄ q̄ s̄z p̄ solā bonā intentōem a pctō in hoc ne-
queant excusari. q̄ Nec obstat eoz ignorantia. quia ignorantia iuris
nature z diuine. eo q̄ nō est inuincibilis in habente vsu rōnis nem̄

nem s̄m doctores excusat vt etiam patz. j. q. iiii. §. notandū. Et do-
 min⁹ Anthoni⁹ in sc̄da pte summe ti. v. c. ix. idē declarat. ignorās
 em̄ inqt̄ iuxta aplm̄ in hoc ignorabit. id est reprobabit. Et Alexan-
 der de ales in sc̄da pte. q. 125. dr. Quanto em̄ hō plus tenetur ad co-
 gnitōnem iuris tanto minus excusat. qz vero vnusquisqz tenet ad
 sciam iuris naturalis. ideo nullus adulte⁹ excusat. nulli em̄ adulto li-
 cet legem naturalē ignorare. qm̄ ipa scribit in corde humano natu-
 raliter. 7 ḡ idē ibidē. q. 172. dr. qz act⁹ p̄peratus p̄ ignorantia iur̄ na-
 turalis oib⁹ adultē dānabil⁹ ē. j. q. iiii. vbi sup̄ adultē dico q̄ hnt̄ vltimū
 rōnis. hec ille. 7 p̄sequens rustici in hoc casu q̄ iuri nature repug-
 nat nequnt p̄ ignorantia excusari. neqz subtilitas iuris naturalis p̄
 eoz excusatōne allegari debet. Et hoc potest notari euidenter a si-
 gno. Si em̄ laicus q̄ntūcūqz simplex esset p̄cubinari⁹ 7 supra pa-
 euit. qz ignorantia ipm̄ a mortali p̄ccato nō excusaret quādo in tali
 statu p̄seuerans cum alijs p̄municando diuinis se ingereret. ergo
 nec excusatur per ignorantiam. dum alium notoriū quem eodē mor-
 bo laborare videt ad p̄munionem. 7 qz plus est ad p̄ficiendum di-
 uinissimū sacramentum conatur inducere. Unde de facili hic in ca-
 su nostro inidoneitas ministri d̄prehendi posset. etiam a simplici-
 bus si diligentia adhiberent. Ideo erga ipos aduertēdum est illud
 Bernardi in epistola dicentis. Multa scienda nesciuntur aut scien-
 di incuria aut discendi desidia aut inquirendi verecundia. 7 q̄dem
 h̄mōi ignorantia non habet excusatōnem. hec ille. ¶ Nec insuper
 p̄pterea. quia interdū eis a superiorib⁹ psuadet 7 eos nōnūqz h̄ ipm̄
 agere videt excusari p̄nt. qz sequēdo p̄siliū p̄tra ius nature datū cū
 h̄ p̄siliū nō p̄cedat ex ignorantia inuincibili neminē excusare p̄t vbi
 sup̄ dñs Antho. euidenter affirmat. nihil em̄ q̄ ad h̄ itere est in vitio de-
 cipe 7 decipi. put habet. xvj. q. j. si cupis. Idē iā dictū p̄firmat a fili
 in lege diuina cū ignorantia etiā neminē excusat. 7 h̄ i casu circa supra-
 naturalia. vbi tñ rō maior excusans videt. 7 ē tal. Simples in dei vs
 dr Bonauē. in .ij. dist. xl. bona intentōe nō ex inidia sicut superiores oc-
 ciderūt xpm̄. s̄ ex ignorantia audientes qz xps blasphemasset putātes
 se occidēdo xpm̄ blasphemū interficere 7 obsequiū p̄stare deo. atqz
 inqt̄ nō excusant a pctō p̄ ignorantia q̄ntūqz simplices p̄ eo qz opa q̄
 xps fecit nō solū magnis. sed etiam paruis noticijs sanctitatis eius
 prestare poterant. hec ille. nō em̄ vt vbi supra dr. Antho. adhibue-
 runt debitā diligentia. Ita in p̄posito videt d̄dm. quibus em̄ supio-
 res simplicib⁹ p̄dictā inductōem psuadeant 7 per errorem hanc ipsa
 ope p̄sonali p̄pleant. At tamē p̄ hoc simplices nō vident excusari.
 eo qz debitā diligentia nō adhibent. Noticiam em̄ huius nedū ex iis

Foliū

structōne. s; p seipos ex naturali rōne habere pnt In subtiliorib; effi
viputa in casib; vltre i spūalib; pctis. sc; inuidie. odij zc;is. Insup
in morosis cogitatōnib; z nōnullis ill' annexis. de q; multi sibi nō
faciūt dicitiam p hoz ignorantia m ristici q;uis simplices sint non
excusant. q;to minus in casu nostro magis euidenti. Demū nec
p consuetudinē prohdolor p;trariam etiam nequa; vt supra pmo no
tabili p;z vident' excusari. Et ad hoc h; notef illud Anthonini in p;
ma pte. ci. xvj. vbi vult. qn q; peccat ex ignorantia z fragilitate faci
ens illud qd; psuenerūt ali; facere. q;uis tūc grauitas pcti p hoc mi
nuat. nihilomin' si istud qd; agit fm consuetudinē alioy ē contra legem
nature vl' diuine nō excusat a mortali pctō. hec ibi. z p;z manifeste
in textu p c. fi. de psue. vñ etiā si oēs hoies de mūdo p;trariū agerent
nemo p;pterea poterit excusari. vt p; xxxij. q. vij. flagicia. cū igit' vt
sepe dictū ē casus noster repugnet iuri nature. seq; necessario q; cum
risticis q;uis simplices sint in h; periculū sit in mora. Ad quid q;so
alias nisi ad subuersionē te. Uincet' vbi sup' mō p;fato piculū h;moī
p;lo cōi p;dicasset si p ignorantia vl' p consuetudinē h; posset excusari.
Ad Sexto. Ut tradūt doctores sup' tertiū sniaz licitum ē vri
malicia alteri' in bonū. vt p;tingit de iuramento infidelium
q; vtil' malicia p;ubinarij in bonū. z p ei' sacrificiū aiabo subuenire
Cōfirmat a sili p Albertū in. iij. vbi sup' q; d; p;tes mutuū ab vsu
rario in nullo ipedit salutē eius. s; poti' puocat eū ad actū meritori
um. q; aut' vsura dat hoc ē extortū ab ipietate vsurarij. z nō ex cau
salitate dantis. Ita videt' in pposito. q; exigens missam a p;ubis
nario nō videt' in aliq; ipedire salutē ei'. s; p hoc videt' eū puocare
ad actū meritoriū. q; aut' peccat h; videt' ab ipietate suaz nō ab exigē
te missam Si dicas. illū casum de vsura necessitas excusat a pec
cato. in casu aut' nro nō ē necessitas. g. Cōtra h; videt'. in casu nro
etiā ē necessitas. tā em' viui q; mortui suffragio indiget' missa Di
cendū. q; inducēs p;ubinariū ad celebrandū nō vtil' malicia eius
in bonū sicut exigens iuramentū ab infideli iā parato iurare. sed in
maliciā p;ubinarij p;sentit. vt supra scda p;clusione patuit. z g nō est
file Pro cui' in intelligētia notandū. q; aliud est vri malicia ali
cuius in bonū. z aliud ē i ipam p;sentire put pulchre notat be. Tho.
in de malo. q. xij. arti. iij. Ille em' in maliciā p;sentit cui placet vt ille
maliciā exerceat z ad h; forte eū inducit z h; sp est pctm. Ille vero vri
tur maliciā alterius in bonū cui nō placet malū. s; ipe hoc malū qd;
q; facit retorquet ad aliq; bonū. z h; vt vult p;ntū argumentū licet
absq; pctō. Immo in necessitate vt d; ibidē p;pter incōmodū vitā
dū p; materia malicie p;tere. z nō tenet eā subtrahere. Explicat. vt